

ВПЛИВ МОТИВАЦІЇ ПОЛІТИЧНОЇ ВЗАЄМОДІЇ НА ПОЛІТИЧНУ САМОІДЕНТИФІКАЦІЮ СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ

Анотація. У статті представлено результати дослідження впливу мотивації політичної взаємодії на політичну самоідентифікацію студентської молоді. Визначено особливості впливу різних типів мотивації політичної взаємодії, а саме мотивації досягнення та задоволення від суспільно-політичної участі, мотивації громадянської відповідальності, соціальної мотивації, ідеологічної мотивації, мотивації особистої вигоди та безпеки на процес політичної самоідентифікації молоді. Встановлено, що вплив на найбільшу кількість самоідентифікаційних факторів справляє мотивація громадянської відповідальності. Цей фактор є визначальним у плані того, чи буде молода людина схильна до самоідентифікації, в основі якої лежить громадянська відповідальність та суб'єктність (у випадку, якщо відповідна мотивація є розвиненою), чи навпаки – буде схильною до перекладання відповідальності на інших суб'єктів політичної взаємодії. При цьому, найбільший за силою ефект на схильність до проактивної та зрілої самоідентифікації справляє мотивація досягнення та задоволення від суспільно-політичної участі.

Ключові слова: мотивація політичної взаємодії, політична самоідентифікація, громадянська відповідальність.

За останні два роки відбулась значна кількість історичних суспільних перетворень та зрушень у суспільно-політичній свідомості українців, прикладами чого є безстрашний героїзм та наполегливість українців у відстоюванні гідності та державної незалежності, зростання рівня громадянської самосвідомості, зростання кількості людей готових жертвувати свої ресурси задля спільного відстоювання суспільних інтересів. Визначення

мотиваційних чинників, які детермінують схильність молоді до обрання зрілої та свідомої громадянської позиції, видається особливо важливим завданням в контексті прогнозування подальшого розвитку громадянського суспільства в Україні. У зв'язку із цим особливої актуальності набуває вивчення впливу мотивації політичної взаємодії на політичну самоідентифікацію студентської молоді.

Мотивацію особистості ми, згідно із соціально-конструкціоністським підходом, розглядаємо як соціально сконструйований текст, який має свої особливості та специфічні властивості [2]. Ступінь значущості окремих потреб та мотивів суб'єктів політичної взаємодії визначається наявністю у дискурсі пропозицій, що їх відображають, та частотою їх представленості. При цьому сутність закладених у дискурс суб'єктних позицій визначає наявний спектр можливих виборів для самоідентифікації. Привабливість цих стимулів залежить від того, наскільки вони відображають актуальні (або ж актуалізують витіснені) потреби, прагнення та мотиви суб'єкта.

Політична ідентичність, яка у межах соціально-конструкціоністського підходу розуміється як суб'єктна позиція людини у структурі політичного дискурсу, формується у дискурсі, визначається його структурою та змістом. Вплив політичного дискурсу на процес політичної самоідентифікації зумовлений тим, що «людина ідентифікує себе з різними образами, створеними дискурсами, образами того, «хто вона є» та «ким їй себе вважати» [1, с. 104].

Метою статті є представлення результатів дослідження впливу мотивації політичної взаємодії на політичну самоідентифікацію студентської молоді.

Нами було поставлено і розв'язано 3 дослідницьких завдання: 1) виявлення факторів, які структурують психосемантичний простір мотивації політичної взаємодії

студентської молоді; 2) виявлення комплексів пропозицій політичного дискурсу, з якими схильна ідентифікувати себе студентська молодь (ці комплекси розглядаються нами як види політичної самоідентифікації студентської молоді); 3) виявлення впливу мотивації політичної взаємодії на політичну самоідентифікацію студентської молоді.

Вибірку на основному етапі дослідження склали студенти з п'яти ВУЗів: Київського національного університету імені Тараса Шевченка, Українського католицького університету, Київського університету імені Бориса Грінченка, Національного педагогічного університету імені Михайла Драгоманова, Київського національного університету будівництва та архітектури. Всього було опитано 313 респондентів.

За результатами психосемантичного дослідження мотивації політичної взаємодії студентської молоді було отримано факторну модель, фактори якої разом описують 65,4% загальної дисперсії. Визначено п'ять факторів, кожен з яких є типом мотивації політичної взаємодії студентської молоді: 1) мотивація досягнень та задоволення від суспільно-політичної участі, 2) мотивація громадянської відповідальності, 3) соціальна мотивація, 4) ідеологічна мотивація, 5) мотивація особистої вигоди та безпеки. Ці п'ять факторів структурують раціональну складову психосемантичного простору мотиваційного аспекту політичного дискурсу студентської молоді. Кожен із типів мотивації репрезентує певну спрямованість особистості, в основі якої лежить відповідна комбінація смислів значущих для особистості. В реальності наявні комбінації типів мотивації із переважанням одного або декількох типів [див. 4].

Розв'язання другого дослідницького завдання передбачало побудову факторної моделі, яка відображає схильність молоді до ідентифікації з різними «комплексами» пропозицій політичного дискурсу. Ці

комплекси пропозицій, ми розглядаємо як види політичної ідентичності [див. 3]. За результатами проведеного факторного аналізу було отримано факторну модель, яка включає п'ять факторів, які разом становлять 55,6% загальної дисперсії. Із застосуванням раніше створеного та апробованого психосемантичного інструментарію визначено види політичної самоідентифікації студентської молоді: 1) активна громадянська позиція; 2) вплив та єднання; 3) відчужено-розчарований; 4) очікування соціальної турботи від політиків; 5) моя хата з краю.

Для з'ясування особливостей самоідентифікації у просторі значень, пов'язаних з бажаним вектором розвитку України і активністю студентства (саме ці дів теми набули особливого значення у дискурсі протягом останнього року), був сконструйований додатковий психосемантичний опитувальник. В результаті проведення опитування із його застосуванням були визначені психосемантичні координати простору значень, пов'язаних з вектором розвитку України (який є бажаним з позицій студентства) та активністю у сфері політики. За результатами проведеного факторного аналізу було побудовано факторну модель, яка складається з 5 факторів, які разом становлять 56, 6% дисперсії. Виявлено диспозиції молоді у просторі значень, що визначають ідентифікацію з вектором розвитку України та особистою активністю у політичному житті. Встановлено, що структурування цього сегменту політичної картини світу студентства визначається факторами: 1) прагнення розвитку України як незалежної держави; 2) патріотизм (ідентифікація з українською культурною традицією); 3) проактивна позиція; 4) прагнення прозахідного розвитку України (ідентифікація із загальноєвропейською культурною традицією); 5) радянський менталітет.

З метою визначення впливу мотивації політичної взаємодії на політичну самоідентифікацію студентської молоді ми скористалися процедурою однофакторного

дисперсійного аналізу ANOVA, визначивши вплив різних мотиваційних факторів на фактори, які визначають вектори семантичного простору політичної самоідентифікації молоді. Для цього ми проводили порівняння підвбірок респондентів, умовно розподіляючи нашу загальну вибірку на три рівні підгрупи за рівнем прояву кожного з мотиваційних факторів. Для апостеріорного порівняння вибірок були використані критерії Тукі та критерій ЛСД.

Фактор **«мотивації досягнення та задоволення від суспільно-політичної участі»** впливає на наступні самоідентифікаційні фактори: «активна громадянська позиція» ($F=26,66$, $\text{sig}=0,000$), «вплив та єднання» ($F=9,403$, $\text{sig}=0,001$), «проактивна позиція» ($F=24,49$, $\text{sig}=0,000$). У групі із найвищим рівнем прояву цього мотиваційного фактору значення по означеним трьом самоідентифікаційним факторам значущо вищі у порівнянні із групою з найнижчим рівнем прояву цього мотиваційного фактору ($\text{sig}=0,000$). У групі із середнім рівнем прояву цього мотиваційного фактору значення по факторам «активна громадянська позиція» та «проактивна позиція» значущо вищі порівняно із групою з найнижчим рівнем прояву цього мотиваційного фактору ($\text{sig}=0,000$). Щодо всіх цих трьох самоідентифікаційних факторів оцінка стійкості змін під впливом першого мотиваційного фактору є значущою на рівні $\text{sig}=0,000$. Отже цей мотиваційний фактор є фактором впливу на схильність молоді до самоідентифікації із позицією у дискурсі, яка відображає готовність до обрання проактивних, конструктивних та впливових форм суспільно-політичної взаємодії, що загалом може сприяти формуванню у молоді готовності відстоювати власні суспільно-політичні інтереси.

Фактор **«мотивація громадянської відповідальності»** впливає на наступні самоідентифікаційні фактори: «активна громадянська

позиція» ($F=6,6$, $\text{sig}=0,002$), «вплив та єднання» ($F=16$, $\text{sig}=0,000$), «відчужено-розчарована позиція» ($F=11,92$, $\text{sig}=0,000$), «прагнення розвитку України як незалежної держави» ($F=5,25$, $\text{sig}=0,006$), «патріотизм та ідентифікація з українською культурною традицією» ($F=8,48$, $\text{sig}=0,000$), «проактивна позиція» ($F=8,811$, $\text{sig}=0,000$), «прагнення прозахідного розвитку України (ідентифікація із загальноєвропейською культурною традицією)» ($F=12,07$, $\text{sig}=0,000$), «радянська ментальність» ($F=3,15$, $\text{sig}=0,044$). Апостеріорне порівняння груп із різними рівнями прояву мотивації громадянської відповідальності із застосуванням критерію Туки вказує на значущі відмінності між групою із найнижчим та групою із найвищим рівнями прояву цього мотиваційного фактору за показниками по самоідентифікаційним факторам «вплив та єднання», «відчужено-розчарована позиція», «патріотизм та ідентифікація з українською культурною традицією», «проактивна позиція», «прагнення прозахідного розвитку України» на рівні $\text{sig}=0,000$, по факторам «активна громадянська позиція» $\text{sig}=0,001$, «прагнення розвитку України як незалежної держави» $\text{sig}=0,006$, «радянська ментальність» за критерієм ЛСД $\text{sig}=0,028$. Значущі відмінності за критерієм Туки виявлені між групою із середнім та групою із найвищим рівнем прояву цього мотиваційного фактору за показниками по факторам «відчужено-розчарована позиція» ($\text{sig}=0,012$), «проактивна позиція» ($\text{sig}=0,003$), «прагнення прозахідного розвитку України» ($\text{sig}=0,042$), «радянська ментальність» за критерієм ЛСД $\text{sig}=0,034$. Значущі відмінності між групою із найнижчим та середнім рівнем прояву цього мотиваційного фактору виявлені за показниками по факторам «вплив та єднання» ($\text{sig}=0,002$), «прагнення розвитку України як незалежної держави» ($\text{sig}=0,045$), «патріотизм та ідентифікація з українською культурною традицією» ($\text{sig}=0,010$); «прагнення прозахідного розвитку України» ($\text{sig}=0,035$). Щодо

більшості цих факторів оцінка стійкості змін під впливом другого мотиваційного фактору (мотивації громадянської відповідальності) є значущою на рівні $\text{sig}=0,000$, окрім фактору «прагнення розвитку України як незалежної держави», для якого $\text{sig}=0,002$, а для фактору «радянська ментальність» $\text{sig}=0,034$. Аналіз співвідношення середніх значень по кожному з цих восьми самоідентифікаційних факторів у трьох групах із різними (низьким, середнім та високим) рівнями прояву мотивації громадянської відповідальності, а також аналіз значущих відмінностей між цими групами за кожним з параметрів, визначених на основі аналізу результатів апостеріорних тестів, у сукупності із вказаними значущими оцінками стійкості змін цих факторів дозволяє зробити висновок щодо наявності прямолінійної залежності усіх цих самоідентифікаційних факторів від другого фактору впливу (другого мотиваційного фактору – мотивації громадянської відповідальності). При цьому стосовно факторів «відчужено-розчарована громадянська позиція» та «радянська ментальність» ця залежність носить обернений характер. Отже, фактор «мотивація громадянської відповідальності» впливає на динаміку ряду самоідентифікаційних факторів. Чим більш розвинутою є ця мотивація, тим більшою є схильність молоді до обрання активної громадянської позиції та готовність до єднання з іншими заради відстоювання власних суспільно-політичних інтересів, більш сильним є прагнення до розвитку України як незалежної держави, а також прозахідного її розвитку, більш сильними є патріотичні почуття та ідентифікація з українською культурною традицією. При цьому, чим більш розвинутою є мотивація громадянської відповідальності, тим меншою є схильність до відчужено-розчарованої позиції та «радянської ментальності».

Перейдемо до аналізу впливу наступного фактору – *соціальної мотивації*. Цей фактор впливає на наступні

самоідентифікаційні фактори: «активна громадянська позиція» ($F=9,54$, $\text{sig}=0,000$), «очікування соціальної турботи від політиків» ($F=9,57$, $\text{sig}=0,000$), «патріотизм та ідентифікація з українською культурною традицією» ($F=3,08$, $\text{sig}=0,048$), «проактивна позиція» ($F=3,77$, $\text{sig}=0,024$), «радянська ментальність» ($F=5,3$, $\text{sig}=0,006$). Апостеріорне порівняння груп із різними рівнями прояву соціальної мотивації політичної взаємодії із застосуванням критерію Туки вказує на значущі відмінності між групою із найнижчим та групою із найвищим рівнями прояву цього мотиваційного фактору за показниками по самоідентифікаційним факторам «активна громадянська позиція» ($\text{sig}=0,041$), «очікування соціальної турботи від політиків» ($\text{sig}=0,000$), «радянська ментальність» ($\text{sig}=0,03$), за критерієм ЛСД по фактору «патріотизм та ідентифікація з українською культурною традицією» $\text{sig}=0,02$. Було виявлено наступні значущі відмінності між групою із найнижчим та групою із середнім рівнем прояву цього мотиваційного фактору за показниками по факторам «активна громадянська позиція» ($\text{sig}=0,000$) «очікування соціальної турботи від політиків» ($\text{sig}=0,003$), «проактивна позиція» ($\text{sig}=0,018$), «радянська ментальність» ($\text{sig}=0,007$). Щодо фактору «активна громадянська позиція» оцінка стійкості змін під впливом третього мотиваційного фактору (соціальної мотивації політичної взаємодії) є значущою на рівні $\text{sig}=0,015$, по фактору «очікування соціальної турботи від політиків» $\text{sig}=0,000$, по фактору «патріотизм та ідентифікація з українською культурною традицією» $\text{sig}=0,02$, по фактору «радянська ментальність» $\text{sig}=0,006$. Аналіз співвідношення середніх значень по кожному з цих самоідентифікаційних факторів у трьох групах із різними (низьким, середнім та високим) рівнями прояву соціальної мотивації політичної взаємодії, а також аналіз значущих відмінностей між цими групами за результатами апостеріорних тестів у сукупності із вказаними значущими оцінками стійкості змін цих

факторів дозволяє зробити висновок щодо наявності прямолінійної залежності цих самоідентифікаційних факторів від третього фактору впливу (соціальної мотивації політичної взаємодії). Отже, чим більш розвинутою є соціальна мотивація політичної взаємодії, тим більшою є схильність молоді як до обрання активної громадянської позиції, патріотичної самоідентифікації, так і до орієнтації на соціальну турботу з боку політиків при здійсненні політичного вибору, а також і до «радянської ментальності». Таким чином, соціальна мотивація політичної взаємодії, з одного боку, є одним з факторів впливу на формування зрілої громадянської та патріотичної позиції, а з іншого – вона є й одним з факторів впливу, який може зумовлювати формування схильності до перекладання політичної відповідальності на інших у купі з низьким рівнем політичної суб'єктності. Усе залежить від рівня сформованості мотивації громадянської відповідальності. Якщо вона не розвинута, може формуватися схильність до перекладання відповідальності на інших за відсутності політичної суб'єктності.

Перейдемо до аналізу впливу четвертого мотиваційного фактору – «ідеологічна мотивація» на самоідентифікаційні фактори. Цей фактор впливає на наступні самоідентифікаційні фактори: «активна громадянська позиція» ($F=9,79$, $\text{sig}=0,000$), «вплив та єднання» ($F=5,19$, $\text{sig}=0,006$), «проактивна позиція» ($F=5,27$, $\text{sig}=0,006$). Апостеріорне порівняння груп із різними рівнями прояву ідеологічної мотивації політичної взаємодії із застосуванням критерію Туки вказує на значущі відмінності між групою із найнижчим та групою із найвищим рівнями прояву цього мотиваційного фактору за показниками по самоідентифікаційним факторам «активна громадянська позиція» ($\text{sig}=0,001$), «вплив та єднання» ($\text{sig}=0,004$), «проактивна позиція» ($\text{sig}=0,033$). Виявлено значущі відмінності між групою із найнижчим

та групою із середнім рівнем прояву ідеологічної мотивації за показниками по факторам «активна громадянська позиція ($\text{sig}=0,000$), «проактивна позиція» ($\text{sig}=0,007$). Оцінка стійкості змін фактору «активна громадянська позиція» під впливом фактору «ідеологічна мотивація» є значущою на рівні $\text{sig}=0,001$, по фактору «вплив та єднання» $\text{sig}=0,002$, по фактору «проактивна позиція» $\text{sig}=0,012$. Аналіз співвідношення середніх значень по кожному з цих трьох самоідентифікаційних факторів у трьох групах із різними рівнями прояву ідеологічної мотивації, а також аналіз значущих відмінностей між цими групами за результатами апостеріорних тестів у сукупності із вказаними значущими оцінками стійкості змін цих факторів дозволяє зробити висновок щодо наявності прямолінійної залежності цих самоідентифікаційних факторів від четвертого фактору впливу (ідеологічної мотивації політичної взаємодії). Отже, ідеологічна мотивація також впливає на схильність молоді до обрання зрілих та свідомих форм політичної самоідентифікації, таких як «активна громадянська позиція», «проактивна позиція», «вплив та єднання». Відповідно, чим більш схильна молода людина залучатися до політичної взаємодії через її політико-ідеологічні вподобання, у тому числі і через збіг її цінностей з ідеологічними цінностями певних політичних суб'єктів, тим загалом більшою є її готовність та схильність до проактивних та конструктивних форм політичної самоідентифікації, а також готовність до об'єднання зусиль з іншими заради впливу на перебіг суспільно-політичних подій.

Проаналізуємо впливу п'ятого мотиваційного фактору – «мотивація особистої вигоди та безпеки» на самоідентифікаційні фактори. Цей фактор впливає на наступні самоідентифікаційні фактори: «активна громадянська позиція» ($F=5,72$, $\text{sig}=0,004$), «вплив та єднання» ($F=3,76$, $\text{sig}=0,024$), «очікування соціальної

турботи від політиків» ($F=4,24$, $\text{sig}=0,015$), «моя хата з краю» ($F=4,45$, $\text{sig}=0,013$), «радянська ментальність» ($F=7,88$, $\text{sig}=0,000$). Апостеріорне порівняння груп із різними рівнями прояву мотивації особистої вигоди та безпеки із застосуванням критерію Туки вказує на значущі відмінності між групою із найнижчим та групою із найвищим рівнями прояву цього мотиваційного фактору за показниками по самоідентифікаційним факторам «активна громадянська позиція ($\text{sig}=0,004$), «вплив та єднання» ($\text{sig}=0,018$), «очікування соціальної турботи від політиків» ($\text{sig}=0,023$), «моя хата з краю» ($\text{sig}=0,01$), «радянська ментальність» ($\text{sig}=0,000$). Виявлено значущі відмінності між групою із найнижчим та групою із середнім рівнем прояву ідеологічної мотивації за показниками по фактору «активна громадянська позиція ($\text{sig}=0,046$). Оцінка стійкості змін фактору «активна громадянська позиція» під впливом фактору «мотивація особистої вигоди та безпеки» є значущою на рівні $\text{sig}=0,001$, по фактору «вплив та єднання» $\text{sig}=0,007$, по фактору «очікування соціальної турботи від політиків» $\text{sig}=0,009$, по фактору «моя хата з краю» $\text{sig}=0,000$. Аналіз співвідношення середніх значень по кожному з цих п'яти самоідентифікаційних факторів у трьох групах із різними рівнями прояву мотивації особистої вигоди, а також аналіз значущих відмінностей між цими групами за результатами апостеріорних тестів у сукупності із вказаними значущими оцінками стійкості змін цих факторів дозволяє зробити висновок щодо наявності прямої залежності цих самоідентифікаційних факторів від п'ятого фактору впливу (мотивації особистої вигоди). При цьому щодо фактору «вплив та єднання» наявний зворотній зв'язок. Цілоком зрозуміло, що саме прагматична мотивація політичної взаємодії може зумовлювати формування схильності до таких типів політичної самоідентифікації «очікування соціальної турботи від політиків», «моя хата з краю», «радянська ментальність». Кожен із цих варіантів

самоідентифікації у своїй основі має прагнення задовольнити власні потреби у першу чергу.

Висновки. Усі виявлені нами мотиваційні фактори чинять вплив на процес політичної самоідентифікації. Було встановлено, що найбільший за силою «ефекту» вплив на самоідентифікаційні процеси спричиняє такий фактор як «мотивація досягнення та задоволення від суспільно-політичної участі». При чому цей фактор впливає на схильність до самоідентифікації молоді з такими комплексами пропозицій у дискурсі, які відображають проактивну, громадсько зрілу позицію, та передбачають готовність до єднання з іншими заради відстоювання спільних суспільно-політичних інтересів. Мотиваційним фактором, який чинить вплив на найбільшу кількість самоідентифікаційних факторів виявився фактор «мотивація громадянської відповідальності». Цей фактор є визначальним у плані того, чи буде молода людина схильна до самоідентифікації, в основі якої лежить громадянська відповідальність та суб'єктність (у випадку, якщо відповідна мотивація є розвиненою), чи навпаки – буде схильною до перекладання відповідальності на інших суб'єктів політичної взаємодії. Несформованість цієї мотивації є одним із чинників формування відчужено-розчарованої політичної самоідентифікації, в тому числі і зневіри у доцільність єднання з іншими громадянами заради відстоювання власних або спільних суспільно-політичних інтересів, схильності до пасивної громадянської позиції, відсутності патріотизму, політичної безпринципності.

Література

1. Зайцев И.В. Факторы политической идентичности / И. В. Зайцев // Вестник Волгоградского государственного университета. Сер. 7, Философия. Социология и социальные технологии. – 2007. – Вып. 6. – С. 104–109.

2. Климчук В. А. Дискурс соціального конструкціонізму в сучасній зарубіжній психології мотивації / В. А. Климчук // Вопросы психологии : научный журнал/ Российская Академия образования : Вопросы психологии, 2014. – № 2. – С.143–151.
3. Сидоркіна М.Ю. Мотиваційні детермінанти політичної самоідентифікації студентської молоді / Сидоркіна М.Ю. // Гуманітарний вісник ДВНЗ „Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди” – Додаток 1 до Вип. 31, Том 6 (48): Тематичний випуск „Вища освіта України у контексті інтеграції до європейського освітнього простору”. - К.: Гнозис, 2013. – С. 357–364.
4. Сидоркіна М.Ю. Мотивація політичної взаємодії студентської молоді / М.Ю. Сидоркіна // Збірник наукових статей Київського міжнародного університету й Інституту соціальної та політичної психології НАПН України. Серія: «Психологічні науки: проблеми і здобутки». Випуск 6.–К.: КиМУ, 187–197.

References:

1. Zaitsev Y.V. (2007) Faktory politycheskoy identichnosti [Factors of political identity]. Vestnyk Volhogradskoho hosudarstvennoho universyteta. Ser. 7, Fylosofyya. Sotsyoloyagiya i sotsyal'nye tekhnologiiy [Journal of the Volgograd State University, 7th Ser., Philosophy. Sociology and Social Technologies]. 6, 104– 109 (rus.).
2. Klymchuk V. A. (2014) Diskurs sotsyal'nogo konstruksionizma v sovremennoy zarubezhnoy psykholohii motivatsyi [Discourse of social constructionism in foreign contemporary psychology of motiavtion]. Voprosy psykholohii : nauchnyi zhurnal. Rosyyskaya Akademyya obrazovanyya [Questions of Psychology: Scientific Journal. Russian Academy of Education]. 2, 143–151(rus).

3. Sydorkina M.Yu. (2013). Motyvatsiyni determinanty politychnoyi samoidentyfikatsiyi student-s'koyi molodi [Motivational determinants of political self-identification of students]. Humanitarnyy visnyk DVNZ „Pereyaslav-Khmel'nyts'kyy derzhavnyy pedahohichnyy universytet imeni Hryhoriya Skovorody” – Dodatok 1 do Vyp. 31, Tematychnyy vypusk „Vyshcha osvita Ukrayiny u konteksti intehtratsiyi do yevropeys'koho osvith'oho prostoru” [Humanitarian Herald SHEI “Pereyaslav-Khmel'nyts'kyy State Pedagogical University named after Hryhoriy Skovoroda” – Addition 1 to the Vol. 31, Thematic Volume “Higher Educaiton of Ukraine in Context of Integration to the European Educational Space”]. Kyiv: Hnozys. 6 (48), 357–364 (ukr.).
4. Sydorkina M.Yu. (2014) Motyvatsiya politychnoyi vzayemodiyi students'koyi molodi [Motivation of political interaction of students]. Zbirnyk naukovykh statey Kyyv's'koho mizhnarodnoho universytetu y Instytutu sotsial'noyi ta politychnoyi psykholohiyi NAPN Ukrayiny. Seriya: «Psykhologichni nauky: problemy i zdobutky» [Collection of Scientific Articles of Kyiv International University and the Institute of Social and Political Psychology of the NAPS of Ukraine. Series “Psychological Sciences: Problems and Achievements”]. Kyiv: KyMU. 6, 187–197 (ukr.).

Сидоркина М. Ю.

Влияние мотивации политического взаимодействия на политическую самоидентификацию студенческой молодежи

Аннотация. В статье представлены результаты исследования влияния мотивации политического взаимодействия на политическую самоидентификацию студенческой молодежи. Определены особенности влияния различных типов мотивации политического взаимодействия, а именно мотивации достижения и удовлетворения от

общественно-политического участия, мотивации гражданской ответственности, социальной мотивации, идеологической мотивации, мотивации личной выгоды и безопасности на процесс политической самоидентификации молодежи. Установлено, что воздействие на наибольшее количество самоидентификационных факторов оказывает мотивация гражданской ответственности. Этот фактор является определяющим в плане того, будет молодой человек склонен к самоидентификации, в основе которой лежит гражданская ответственность и субъектность (в случае, если соответствующая мотивация развита), или наоборот - будет склонен к перекалыванию ответственности на других субъектов политического взаимодействия. При этом, наибольший по силе эффект на склонность к проактивной и зрелой самоидентификации производит мотивация достижения и удовлетворения от общественно-политического участия.

Ключевые слова: мотивация политического взаимодействия, политическая самоидентификация, гражданская ответственность.

Sydorkina M.Yu.

Influence of motivation of political interaction on university students' political self-identification

Summary. The results of research of the influence of motivation of political cooperation on political identity of students are presented in the article. Specifics of the influence of different types of motivation of political interaction, such as motivation of achievement and satisfaction from social and political participation, civic responsibility motivation, social motivation, ideological motivation, motivation of personal gain and security on the process of political self-identification of youth is determined. It was discovered that the impact on the greatest number of factors, which represent self-identification of youth, is produced by the motivation civic responsibility. This factor is crucial in terms of whether a young person is prone to self-identification, which is based on civic responsibility and subjectivity (if appropriate motivation is developed), or vice versa - is prone to transferring responsibility to

other subjects of political interaction. However, the strongest effect on the inclination to “chose” mature and proactive identity is produced by the motivation of achievement and satisfaction from social and political participation.

Key words: motivation of political interaction, political identity, civic responsibility.